

Posudek vedoucího na diplomovou práci Magdaleny Cuřínové Lidová píseň v pedagogice předškolního věku

Autorka svou diplomovou práci zaměřila na problematiku, jež je pro ni samotnou i pro obor, který studuje, aktuální. Lidová píseň představuje totiž léty prověřené kulturní dědictví a je třeba, aby se s ním člověk sžíval od nejtítlejšího věku. Vhodná lidová píseň navíc představuje srozumitelnou materii, jejíž přístupnost a srozumitelnost nespočívá jen v textové složce, ale také ve složce hudební. Umožňuje tedy rozvíjení hudebních činností, a tím i hudební rozvoj osobnosti, přičemž ruku v ruce s ním kráčí poznávání mimohudební reality, k níž se píseň vztahuje. To vše jednoznačně hovoří pro výběr zvoleného tématu. Autorka se při tom opřela o takové teoretické zpracování dané problematiky, aby mohla sama bezpečně uskutečnit svůj záměr v podobě rozmanité reprodukční a tvořivé práce s písní a aby tyto činnosti mohla reflektovat, což je také rozhodující přínos její práce. V této souvislosti lze pozitivně hodnotit vzhled do historie lidové písně a do sběratelství písní u nás i analýzu didaktické úlohy lidové písně v mateřské škole; zde autorka zúročila poznatky získané z příslušné literatury. Na základě odborné literatury také autorka uvádí vztahy mezi lidovou písní a hudebními činnostmi. Totéž platí pro 3. kapitolu (oddíl?), kde se čtenář seznamuje s rámcovým vzdělávacím programem, s jeho aplikací při práci s lidovou písní a s plněním vzdělávací funkce takových činností. Svě místo má ve vztahu k vytčenému cíli jistě i zmínka o pedagogovi a jeho úloze, opět na základě příslušné literatury.

Zhruba druhou polovinu své práce věnovala autorka popisu vlastního projektu. Zaměřila se na využití písní v úloze východisek pro hudební činnosti i pro všeobecné vzdělání a rozvoj osobnosti, představila pomůcky, náměty na činnosti a jejich cíle. Vytvořila tak soustavu celků tematicky určených obsahem příslušných písní, přičemž tyto celky obsahují dostatečnou charakteristiku každé výše uvedené položky. Mohou proto sloužit jako vzor práce s toutéž písní, nebo jako námět pro další tvořivé rozvíjení takových činností na základě písní dalších. Podstatné jsou v tomto ohledu autorčiny postřehy z realizace. Připomínají nenásilné propojení s dětským životem a poznáváním světa, a to dokonce i s poznáváním skutečností, které jinak současným dětem nejsou snadno dostupné (např. sklizeň a zpracování máku, s. 68–69). Důležitá je zde reflexe – analýza úspěšných a neúspěšných hudebních činností. Toto zhodnocení aplikovaných postupů najdeme pak zejména v závěru. Autorka v něm popisuje kvalitu prováděných činností, bylo by ovšem užitečné nalézt také příčiny těchto kvalit a vyvodit z nich závěry pro další postupy.

V samotných činnostech lze ocenit, že autorka využívá přirozeného potenciálu vlastní hudebnosti a intuice. Předkládá např. takové náměty na pohybové aktivity, které korespondují s obsahem hudby i textu. Totéž lze říci o zvukovém ztvárnění činností, k nimž se vztahují texty písní (např. mák – bubínek, s. 68). Autorka vůbec zdařile využívá principů synestezie, např. když na s. 81 uvádí příklad práce s Brahmovou ukolébavkou a s jejím pohybovým vyjádřením, s volbou rekvizit (šátků) i s náměty na konkretizaci dosahu skladby do životních situací a do rolí lidí v nich (úloha matky).

To všechno jsou převážně pozitiva svědčící o autorčině zaujetí tématem, jeho smyslem pro vlastní činnost i o zodpovědném přístupu k realizaci projektu jako k určitému experimentu, který ukázal, jaké jsou možnosti uplatnění lidové písně v předškolní hudební výchově.

Text ovšem vyvolává i otázky, nebo také vybízí k opravám. Při návrhu hudebních činností velice záleží na tempu provádění písní. Jistě, předškolní děti inklinují k mírným až pomalým tempům, přesto však i v pomalejším tempu může být problematický návrh na dupnutí na poslední osminu v písni *Žezuličko, kde jsi byla* na 87. straně. Snazší by bylo dupnutí rovnou na 2. době. Navíc je třeba vzít v úvahu, zda dupnutí se vůbec do této písně

hodí a zda by nebyl vhodnější jiný zvuk, například cinknutí činelky, tlumené tlesknutí či plesknutí apod.

Pozornost je také třeba věnovat významům slov v nářečích. V písni *Já mám doma trnku* na s. 76 autorka rozumí označení trnka v českém kontextu, tedy jako plodu planě rostoucího keře. Bylo by však jistě zbytečné takový velmi trpce chutnající plod uchovávat doma a ještě o tom zpívat. Není proto na místě dávat trnku do souvislosti s plody dalších keřů, ani uvádět děti v omyl, že existuje něco jako trnková povidla, trnkové koláče apod., když v moravské písni jde o švestku. Děti celkem správně splnily očekávání, když se vyjádřily, že nic podobného jako pokrmy z trnky neznají.

Zbytečné je označení kapitol (?) jako teoretické a praktické části. Snad to může být jakési vodítko, ale rozhodující je vždy samotný obsah a název kapitol by měl odpovídat právě tomuto obsahu. Zde je ovšem ještě jeden svízel, a to zcela nepochopitelné číslování kapitol. Nelze se v něm vyznat, a není proto ani jasné, zda jde o kapitolu, oddíl, či poddíl.

Není jasná ani hierarchie nadpisů; jednou je nadpis tučný, jindy ne, pak pro změnu velkými písmeny (viz strany 50–51 i nadále). Podobně nepochopitelný a nejednotný je i pravopis číslování – někde je za číslicí tečka, jinde ne.

Samozřejmostí by také mělo být, že pravopis bude správný i v textu písní, nelze tedy napsat *on mě hlídá vraného koníčka* (s. 91).

Konečná úprava textu by si zasloužila více pozornosti, aby byly v pořádku tvary slov (např. na stranách 44, 45, 46, 47 spojení *Očekávanými výstupy* má být jistě v 1. pádě a na straně 22 není třeba, aby 2 slova byla od sebe nelogicky vzdálena).

Uvedené problémy jsou přirozeně kazem na textu, který má jistě své nesporné obsahové kvality. Má svůj význam v pohledu na práci s lidovou písní jako na problém teorie, ale zejména má význam jako doklad o realizaci projektu a o zkušenostech při realizaci nabytých. Diplomová práce tedy splnila podle mého přesvědčení svůj účel, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Michal Nedělka
katedra hudební výchovy
PedF UK v Praze

V Praze 13. 8. 2015.